

Měnová politika v České republice

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

**OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ**

FIU/NPPTP

Ing. Zuzana Szkorupová, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Historický vývoj centrálního bankovníctví na území ČR

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- **Období Rakousko-Uherska**
 - CB - Privilegovaná Rakouská národní banka; později Rakousko-Uherská banka
 - Emise státovek pod kontrolou vlády
 - Peníze kryty drahými kovy => měnová politika bez většího významu
 - **Československá republika (1918 – 1939)**
 - CB – Národní banka Československá od roku 1926 (předtím Bankovní úřad ministerstva financí)
 - CB pod kontrolou státu
 - 1919 měnová odluka (vznik československých korun – kryty zlatem pouze částečně – 25 %)
 - **Období druhé světové války (1939 – 1945)**
 - CB - Národní banka pro Čechy a Moravu
 - CB pod kontrolou Německa
 - Duální oběh českých korun a německých marek
 - **Československá republika (1945 – 1960)**
 - CB - Národní banka Československá; od roku 1950 Státní banka československá
 - znovu zavedena československá koruna; uskutečnění peněžní reformy
 - vznik jednostupňového bankovníctví
 - **Československá socialistická republika (1960 – 1989)**
 - CB - Národní banka Československá (období monobanky)
 - Měnová politika řízená plány
 - **Česká a Slovenská federativní republika 1990 – 1992**
 - CB - Státní banka československá – centrální banka v tržních podmínkách
-

Měnová politika SBČS v období 1990 - 1992

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Přejchod na tržně orientovanou ekonomiku
- Vznik dvoustupňového bankovního systému
- SBČS plní jenom úlohu centrální banky
- měnový plán se mění na tzv. prognózu hlavních makroekonomických měnových proporcí a strategických měnových záměrů
- Hlavní cíl měnové politiky: vnitřní a vnější měnová stabilita (stabilní cenová hladina a stabilní měnový kurz domácí měny)
- 1990 –výrazná modifikace úvěrového transmisního mechanismu (stanoveny limity úvěrů poskytovaných obchodními bankami ve snaze udržet vývoj zprostředkujícího kritéria = celkový stav bankovních úvěrů v ekonomice)
- 1991 – zprostředkující kritérium = peněžní zásoba = M2
- 1992 – měnový transmisní mechanismus - regulace peněžní zásoby přes operativní kritérium = nevypůjčené rezervy bank

Měnová odluka Česka a Slovenska

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁROVINĚ

- Vznik 2 CB: Česká národní banka a Národná banka Slovenska (1.1.1993)
 - Rozdělení většiny aktiv a pasiv proběhlo v poměru 2,29 : 1
- Vznik 2 nových měn: česká a slovenská koruna (8. únor 1993)

Den D – 7dní	<i>ukončení přípravy emise nových peněz</i>
Den D – 7 až 5 dní	<i>rozvoz nových bankovek do výdejních míst</i>
Den D – 6 dní	<i>zablokování bezhotovostních převodů mezi ČR a SR</i>
Den D – 6 až 5 dní	<i>informační kampaň a instruktáže v médiích</i>
Den D – 4 dny až 1 den	<i>výměna bankovek u obyvatelstva ve výdejních místech</i>
Den D – 1 den	<i>ukončení platnosti starých bankovek (24:00 hod.)</i>
Den D: 8. února 1993	<i>zahájení platnosti nových bankovek (00:00 hod.)</i>
Den D – 1 den až + 1 den	<i>výměna bankovek u institucí v bankách</i>
Den D + 1 den až 180 dní	<i>výměna bankovek u obyvatelstva</i>

Vývoj měnové politiky ČNB

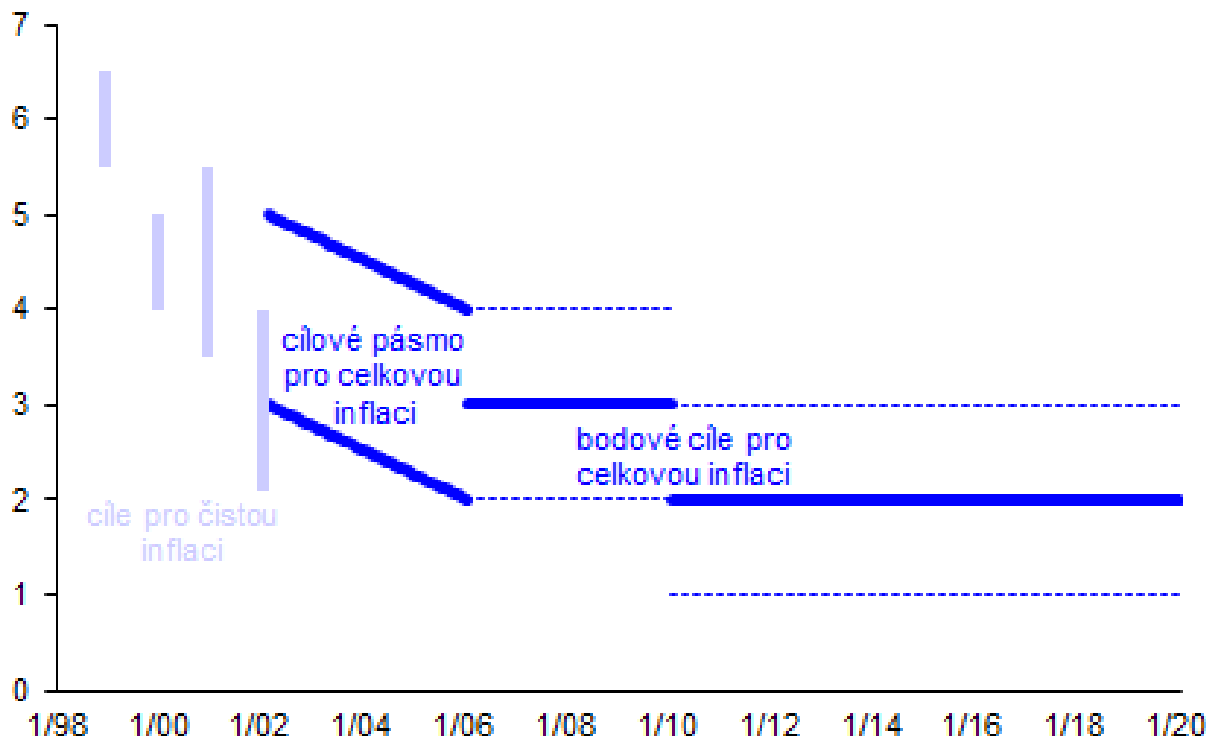
SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Hlavní cíl: vnitřní a vnější stabilita měny
 - Postup MP: měnový transmisní mechanismus
 - zprostředkující kritérium - M2
 - operativní kritérium - složky měnové báze (do 1996); krátkodobá úroková sazba - PRIBOR (od 1996)
- Měnový kurz měl určen kurzové rozpětí => důležitou roli kurzové intervence
 - Nejdříve fluktuační pásmo $\pm 0,5$ % od centrální parity
 - 1995 – CZK se stává volně směnitelnou měnou
 - Postupné tlaky na zhodnocení koruny => rozšíření fluktuačního pásma na $\pm 7,5$ %
 - 5/1997 – spekulativní útok na českou korunu => masivní intervence ČNB (nepřímo zvýšením diskontní, lombardní a repo sazby; přímo nákupy koruny za zahraniční měny) => zavedení floatingu
- Floating => změna konečného cíle – péče o cenovou stabilitu (vnitřní měnová stabilita)
 - Postup MP: cílování inflace
 - Operativní kritérium – krátkodobá úroková sazba - 2T repo sazba z prostých repo operací
 - Indikátor MP – peněžní zásoba

Inflační cíle ČNB

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Více informací k cílování inflace najdete s souboru „FIU_NPPTP_P11__Měnová politika v ČR_Cílování inflace jako cesta k cenové stabilitě“

Základní úrokové sazby ČNB v %

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

	2T repo sazba v %	Diskontní sazba v %	Lombardní sazba v %
1993	-	8	11,5
1994	-	8,5	11,5
1995	11,3	9,5	12,5
1996	12,4	10,5	14
1997	14,75	13	23
1998	9,5	7,5	12,5
1999	5,25	5	7,5
2000	5,25	5	7,5
2001	4,75	3,75	5,75
2002	2,75	1,75	3,75
2003	2	1	3
2004	2,5	1,5	3,5
2005	2	1	3
2006	2,5	1,5	3,5
2007	3,5	2,5	4,5
2008	2,25	1,25	3,25

Základní úrokové sazby ČNB v %

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

	2T repo sazba v %	Diskontní sazba v %	Lombardní sazba v %
2009	1	0,25	2
2010	0,75	0,25	1,75
2011	0,75	0,25	1,75
29.6.2012	0,5	0,25	1,5
1.10.2012	0,25	0,1	0,75
2.11.2012	0,05	0,05	0,25
4.8.2017	0,25	0,05	0,5
3.11.2017	0,5	0,05	1
2.2.2018	0,75	0,05	1,5
28.6.2018	1	0,05	2
3.8.2018	1,25	0,25	2,25
27.9.2018	1,5	0,5	2,5
2.11.2018	1,75	0,75	2,75
3.5.2019	2	1	3
7. 2. 2020	2,25	1,25	3,25
17. 3. 2020	1,75	0,75	2,75
27. 3. 2020	1,00	0,05	2,00
11. 5. 2020	0,25	0,05	1,00

Základní úrokové sazby ČNB v %

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVÍNĚ

	2T repo	Diskontní	Lombardní	Povinné minimální rezervy	
	sazba	sazba	sazba	z primárních vkladů (%)	
	(%)	(%)	(%)	bank	stavebních spořitelén a ČMZRB
24.06.2021	0,50	0,05	1,25		
06.08.2021	0,75	0,05	1,75		
01.10.2021	1,50	0,50	2,50		
05.11.2021	2,75	1,75	3,75		
23.12.2021	3,75	2,75	4,75		

Základní úrokové sazby ČNB v %

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

	2T repo	Diskontní	Lombardní	Povinné minimální rezervy z primárních vkladů (%)	
	sazba (%)	sazba (%)	sazba (%)	bank	stavebních spořitelén a ČMZRB
04.02.2022	4,50	3,50	5,50		

- Operace na volném trhu
 - hlavní měnový nástroj - základní doba trvání repo operací je určena na 14 dní (2T repo sazba)
 - doplňkový měnový nástroj – doba trvání repo operací 3 měsíce (naposledy využity v 2001)
 - nástroje jemného ladění – aplikace spíše vzácná
- Automatické facility
 - depozitní facility (diskontní sazba)
 - Marginální zápujční facility (lombardní sazba)
- Povinné minimální rezervy
 - 2 % z objemu primárních závazků banky vůči nebankovním subjektům, jejichž splatnost nepřevyšuje 2 roky

Nekonvenční měnová politika ČNB (reakce na finanční krizi)

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Mimořádné operace na podporu mezibankovního trhu
 - Od 10/2008 dodávací repo operace se splatností dva a později i tři měsíce
 - Od roku 2011:

Úprava 2-týdenních dodávacích repo operací	do 31.12.2010	od 1.1.2011
Frekvence vyhlášení repo operace:	2 x týdně (pondělí a pátek)	1 x týdně (pondělí)
Objednávky bank uspokojovány za fixní sazbu:	2T repo sazba + 10 bp	2T repo sazba + 10 bp
Úprava devizových swapů	do 31.12.2010	od 1.1.2011
Maximální doba splatnosti:	3 měsíce	2 týdny
Uplatňované snížení kurzu (tzv. haircut):	10 %	5 %

- Devizové intervence
 - Započaty 7/11/2013 – asymetrický kurzový závazek na úrovni 27 CZK/EUR
 - Ukončeny 6/4/2017

- Diskuse nad aktuálním děním v oblasti měnové politiky ČNB
- Studium odborných článků

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost 😊
